

Federatie voor Begrafenisinstellingen zonder winstoogmerk

Nieuwsbrief FKB

COLOFON

Deze Nieuwsbrief is het digitale informatieblad van de FKB. De FKB wil de belangen behartigen van uitvaartverenigingen.

Info: <http://www.f-k-b.nl>

Wilt u de Nieuwsbrief ontvangen?

Aanmelden via www.f-k-b.nl

Secretariaat van de FKB
mw. G.W. Nijland-Wevers
Telefoon: 0546-577981
E-mail: secretaris@f-k-b.nl

Heeft u informatie die geschikt is voor deze Nieuwsbrief?

Mail die dan naar:
secretaris@f-k-b.nl

FKB

een levende vereniging
rondom de dood

Appeltaart.

Als kind maakte ik vaak appeltaart met mijn moeder. Later, mijn volwassen leven heb ik dat ook regelmatig gedaan. Inmiddels bak ik van alles, maar appeltaart was toch wel weer lang geleden. Nu stond er opeens een lading appels uit eigen tuin op het aanrecht en moest er weer appeltaart komen. In een hectische week, waarin eigenlijk te weinig tijd was, heb ik maar twee pakken mix gekocht. En deze week kwam het ervan: ik zou wel 'even' appeltaart bakken. Maar er was iets met het deeg. Ik kon er geen reepjes van maken om over de taart te leggen. Dan maar plukjes deeg erop. Het smaakte er niet minder om. Inmiddels heb ik hulp gezocht via het wereldwijde scholingsinstituut YouTube. Daar stond iets over deeg en even laten rusten in de koelkast als het te zacht was. Nu, terwijl ik dit schrijf, staat de tweede portie deeg te rusten in de koelkast, straks ga ik appeltaart – met ruitjes – maken.

Eigenlijk is deze nieuwsbrief als een soort compacte YouTube, zonder filmpje, zonder muziek. Gewoon een informatiekanaal dat handig kan zijn in het werk en waar je af en toe iets in kunt opzoeken, of onthouden als je het leest. Nieuws, informatie, tips en ervaringen. Zodat het werk dat zich steeds in andere vormen blijft aandienen en toch dezelfde basis heeft, op een goede en verantwoorde manier gedaan kan worden.

Als een appeltaart mislukt, jammer dan. Maar een uitvaart kun je niet overdoen. Daarom is die informatie zo hard nodig. Dus, neem een kop koffie of thee, met of zonder appeltaart, en geniet van de inhoud van deze nieuwsbrief.

*Ik wens u veel leesplezier.
Afke den Hollander.*

In deze nieuwsbrief o.a.

- * Regiovergaderingen najaar 2025
- * Armand (50) uit Heerlen sluit huwelijken en verzorgt uitvaarten
- * Liever te dik in de kist
- * Lezing rouwdeskundige Manu Keirse
- * Op dit kerkhof heeft iedereen dezelfde achternaam
- * Van hovenier tot uitvaartverzorger
- * Wandelen op Zorgvlied

Het moet af?

Ja, zo gaat dat, althans bij mij. Notitieblaadjes op nachtkastje en bijna iedere morgen staan daar een paar dingen op die in ieder geval die dag moeten gebeuren. Dat lukt dan ook meestal wel maar soms niet en daardoor ligt er op mijn bureau dan vaak een stapel van die briefjes. Af en toe even doornemen, een enkel ding of enkele dingen schrijven op een nieuw briefje, en dan weg gooien.

In de agenda staan minder afspraken maar toch blijft dat lijstje met 'te doen' goed gevuld.

Ook dit jaar moest ik weer de fiets4daagse laten schieten omdat andere dingen prioriteit moesten krijgen.

Ach, probleem is dat ik alles ook gewoon leuk vind om te doen. Zeker ook deze week de jaarlijkse vrijwilligersbijeenkomst, de jaarlijkse barbecue met de 70 vrijwilligers van de Stichting Leefbaarheid, Wensauto's. Altijd heel gezellig en ook heel zinvol om te doen. Beginnen met 'er zijn vast wel puntjes die jullie nog even willen bespreken' en dan uiterlijk een half uur later 'ik stel voor dat die tafel eerst gaat....' En zo een gezellige avond.

In het gebied langs de Maas direct bij ons achter zijn ze van start gegaan met het rooien van een forse hoeveelheid wilgenbosjes. Dat is ook een experiment want de grote machines werken op elektrische energie, en die giga accu's worden geladen d.m.v. waterstof. Dus een stuk minder geluid. Wel op de eerste dag heel duidelijk hoorbaar een heel doordringend gepiep, en het is bijzonder dat dit zowel bij achteruit als vooruit bewegen was. Dus weer, want al week eerder informeel wat gebabbeld, contact met de uitvoerder. Hij dacht dat het piepen niet uitgezet zou kunnen worden maar na wat aandringen zou hij het gaan uitzoeken. En ja, volgende dag werd er gewerkt zonder dat gepiep! Natuurlijk tegen einde werktijd even bij hun langs om te bedanken.

Ook nog even in actie omdat enkele galloways aan de verkeerde kant van de prikkeldraad lekker aan het grazen waren. Door het extreem lage water was het voor hun mogelijk om gewoon al grazend door te lopen om de prikkeldraadafrastering heen. Die loopt normaalwijze een heel stuk het water in en belemmert daardoor de doorgang. Ach, gewoon leuk om te zorgen, samen met Natuurmonumenten die ik ingeseind had, dat ze weer in het juiste gebied kwamen. Natuurlijk ook dit jaar weer veel appels rapen die van de boom afvallen en dus veelal niet goed genoeg zijn. Maar toch ook een aantal geoogst waarvan Afke een lekkere appelvlaai heeft gemaakt.

Mijn gedachtecronkel?

Gedachten gaan uit naar de verenigingsbestuurders. Vast ook een rustige periode en daarnaast toch blijvend bezig met het reilen en zeilen van hun vereniging.

Fijn dat alles gewoon door blijft lopen. Heel fijn al die vrijwillige inzet!

Meer samen, samen meer!

(J.J. den Hollander – Voorzitter FKB – Illikhoven, 26 augustus 2025).

Regiovergaderingen

Ter informatie: de regiovergaderingen in het najaar van 2025 zullen worden gehouden op:

- Maandag 13 oktober, regio Noord/Oost, aula Memoriam, Stationsstraat 36, 7641 BW Wierden
- Dinsdag 28 oktober, regio West, Hotel Van der Valk Hoorn, Westfrieze parkweg 1 1625 MA Hoorn
- Donderdag 30 oktober, regio Zuid, Gebouw Leger des Heils, Horizonstraat 77, Treebeek-Brunssum

Reserveer alvast de datum.

Mocht het niet lukken er bij te zijn in eigen regio dan natuurlijk welkom in andere regio!

Andere uitzenddatum 'Ik mis je' vanuit de Heesche begraafplaats

HEESCH - In het artikel over Martin Verhagen - vrijwilliger op de begraafplaats in Heesch - staat dat de aflevering van 'Ik mis je' waarin Martin en de begraafplaats te zien zijn vrijdag 5 september uitgezonden wordt.

Nu is gebleken dat deze aflevering maandag 8 september op NPO 1 te zien zal zijn!

Bron: Mooi Bernheze.nl, 24-08-2025, Sjaak.

Artikel waarnaar verwezen wordt niet kunnen vinden, maar wel goed om te weten dat op maandag 08-09 die uitzending is. Vast leuk om naar te kijken. (Sjaak).

Armand (50) uit Heerlen sluit huwelijken en verzorgt uitvaarten: 'Intensief, maar dankbaar werk'

Armand Prevo combineert zijn werk als uitvaartverzorgster, met dat van trouwambtenaar -

foto Marc Ploum

Heerlen

Trouwen en de dood zijn twee van de belangrijkste gebeurtenissen in een mensenleven. Een combinatie maken van beide lijkt nogal ongebruikelijk. Toch is dat precies wat Armand Prevo uit Heerlen doet voor zijn werk: hij combineert een baan als uitvaartbegeleider met een functie als trouwambtenaar.

„Dit is inderdaad een niet-alledaagse werksituatie. Het levert de nodige gespreksstof op,” lacht Prevo. In 2020 werd het zaadje tot de huidige functies geplant. Na een roerige periode, waarin hij ontdekte dat zijn toenmalige werk bij de gemeente geen voldoening meer bood, onderzocht Prevo hoe hij verder wilde.

„Uit gesprekken met een jobcoach kwamen punten als spreken, faciliteren en enthousiasmeren duidelijk naar voren. Toen werd al voorgesteld of ik geïnteresseerd was in spreken bij uitvaarten. In eerste instantie koos ik ervoor om mij te oriënteren op het werk van trouwambtenaar.”

Pony

Sinds 2021 verbindt hij stellen in de echt bij de gemeente Eijsden-Margraten en sinds een jaar doet hij dit ook voor de gemeente Heerlen. „In dit werk is het vooral veel praten met de aankomende bruidsparen. Van deze gesprekken maak ik een toespraak, die ik tijdens de ceremonie gebruik. Soms pakken stellen behoorlijk uit. Zo mocht ik een keer een huwelijk sluiten dat helemaal in een western-thema was aangekleed. De ringen werden gebracht door een pony.”

Sinds begin dit jaar is Prevo ook gestart als uitvaartbegeleider bij een uitvaartondernemer in Cadier en Keer. „De functie is boeiend, maar ook intensief. Ik sta ongeveer een week lang veel in contact met de nabestaanden; een korte periode waarin vaak diepe gesprekken plaatsvinden. Ik probeer zo-

veel mogelijk te weten te komen over de overledene. Op die manier help ik de familie een uitvaart te regelen die past bij de wens van zowel de overledene als van de nabestaanden. De dankbaarheid die ik ontvang, maakt dat ik iedere dag met plezier ga werken, hoe gek dat misschien klinkt.”

Levenslessen

De combinatie van de uitvaartbranche met de wereld van huwelijken is er een die voor de Heerlenaar goed heeft uitgepakt: „Het geeft veel voldoening om mensen te kunnen helpen, zowel in gelukkige als in verdrietige omstandigheden.” Heeft het werk nog levenslessen opgeleverd? „Ik ben meer gaan luisteren naar mijn gevoel, dat heeft me veel gebracht. Verder raad ik iedereen aan om over de dood te praten, zodat je naasten weten wat jouw wensen voor jouw afscheid zijn. Het kan een hoop gedoe voorkomen.”

Bron: De Limburger, 24-08-2025, ingezonden door Frenk Lardinois.

Begraafplaatsen kosten gemeente Gorinchem veel geld, maar ze verwacht dat dit in de toekomst verandert

De gemeente Gorinchem komt dit jaar zo’n 150.000 euro tekort voor het aanleggen van graven en het onderhoud van graven, paden en groen op alle begraafplaatsen. Burgemeester en wethouders verwachten dat het tekort in de toekomst afneemt wanneer door de vergrijzing meer Gorcumers zullen sterven.

Anja Broeken

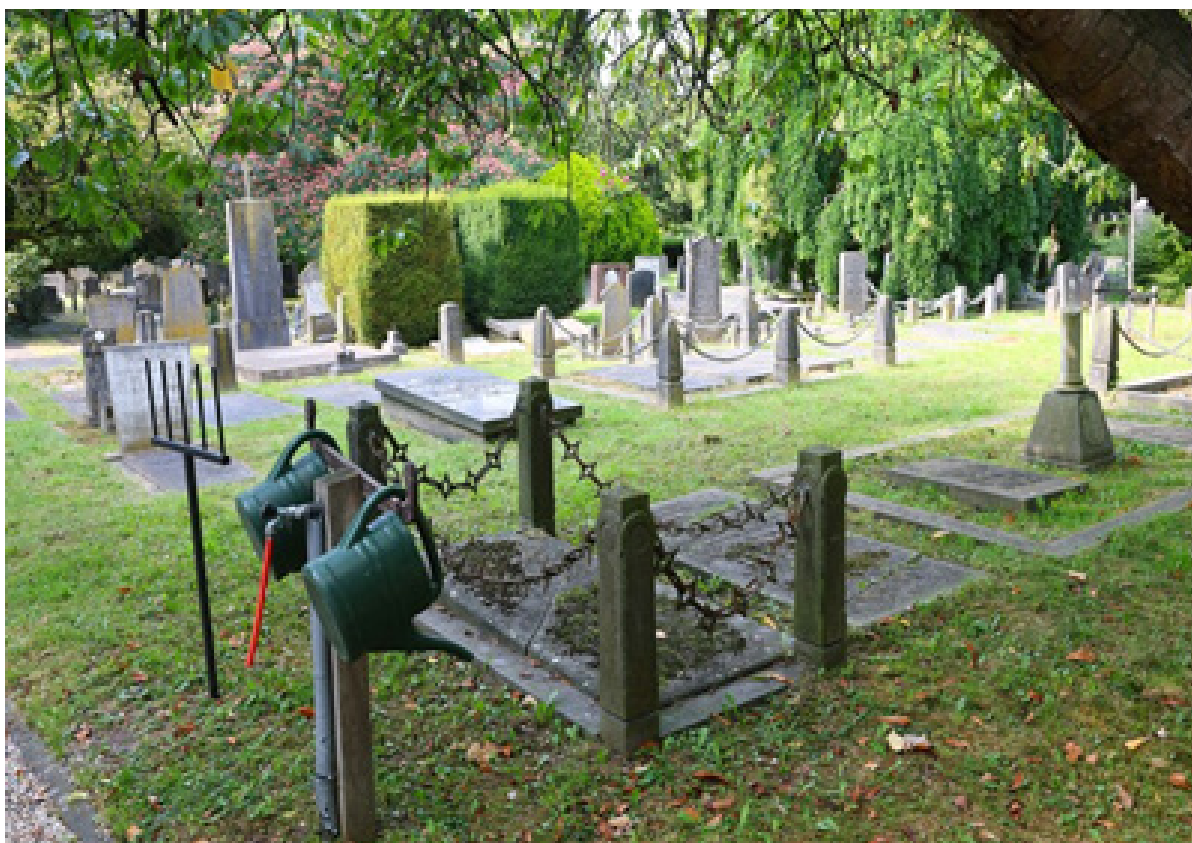
Dat melden ze aan de raad die heeft aangegeven te willen meepraten over de kosten van de begraaf-

plaatsen.

Burgemeester en wethouders vinden dat de aanleg en onderhoud van graven kostenneutraal moeten zijn. Dat betekent dat de inkomsten uit begraafkosten en grafrechten in de pas lopen met de kosten die de gemeente maakt om de begraafplaatsen te onderhouden.

Al enige jaren geld tekort

Die inkomsten blijven echter al enige jaren achter op de hoeveelheid geld die Gorinchem uitgeeft voor zijn rustplaatsen. Dit jaar worden de kosten voor het onderhoud van de begraafplaatsen in Gorinchem en Dalem begroot op zo'n 670.000 euro. De verwachting is dat er een kleine 520.000 euro aan inkomsten binnenkomt.

Daar-

mee komt de gemeente, net als voorgaande jaren, geld tekort. De kosten die nabestaanden betalen, werden daarom in zowel 2022 als 2023 met tien procent verhoogd. Daarmee wist de gemeente het financiële gat tussen inkomsten en uitgaven enigszins te dichten: in die periode lag het tekort op zijn hoogtepunt op zo'n 250.000 euro. Raadsleden gaven achteraf aan dat zij dit geen goed idee vonden. Burgemeester en wethouders willen daarom voorlopig niet kiezen voor een nieuwe lastenverzwaring voor nabestaanden. „We willen inhaalverhogingen van tarieven vermijden. Bovendien is de verwachting dat het aantal sterfgevallen zal toenemen door de vergrijzing”, melden ze aan de raad.

Bron: Gelderlander, 20-08-2025, Sjaak.

Een uitvaartverzekering is niet meer voor iedereen

Zoals uitvaartverzekeringen nu geregeld zijn, werkt het niet. Tenminste, zo stelt Enno Wiertsema van brancheorganisatie Adfiz in zijn column. Of zoals hij zelf zegt: “Het is hoog tijd om het provisieverbod bij uitvaartverzekeringen te evalueren en te zoeken naar mogelijkheden om uitvaartverzekeringen weer voor iedereen toegankelijk te maken.”

Eind vorige maand berichtten diverse media over de bovengemiddeld snel gestegen kosten van begrafenissen en crematies. Uit een analyse die de NOS maakte op basis van CBS-gegevens bleek namelijk dat uitvaarten de afgelopen tien jaar maar liefst veertig procent duurder zijn geworden, waardoor een gemiddelde uitvaart inmiddels ruim tienduizend euro kost.

Een opsomming

Tegelijkertijd blijkt uit onderzoek van het Nibud dat één op de drie Nederlanders geen idee heeft van wat een uitvaart kost. Dat het merendeel van de mensen die wél een inschatting kan maken de kosten veel te laag inschat. Dat één op de vijf Nederlanders aangeeft geen of onvoldoende geld te hebben om een uitvaart te financieren. Dat de verzekerde bedragen van uitvaartverzekeringen vaak niet toereikend zijn. En dat nabestaanden de kosten van een uitvaart niet altijd kunnen of willen opheffen, dan hoef je geen Einstein te heten om te zien dat we hier met een groot probleem te maken hebben.

Gemeenten merken deze ontwikkeling nu al. Tot ongeveer tien jaar geleden vonden in Nederland jaarlijks ongeveer achttienhonderd gemeentelijke uitvaarten plaats. Dat is circa één op de 75 sterfgevallen. Die aantallen stijgen sindsdien fors. Journalisten van NPO-podcast Het Onderzoeksbureau vroegen in 2021 bij de veertig grootste gemeenten de cijfers op. Bij de gemeentes die cijfers door-gaven van de laatste tien jaar, was sprake van een stijging van maar liefst zestig procent. En in 2023 bleek uit een rondvraag van journalisten van het Nederlands Dagblad dat de vier grootste gemeenten jaarlijks een op de dertig uitvaarten regelden en betaalden. In Amsterdam vond zelfs vijf procent van de uitvaarten ‘van gemeentewege’ plaats.

Het werkt zo niet

Kortgezegd: het huidige model waarbij consumenten aan een aparte rekening moeten voldoen voor advies over uitvaartverzekeringen, werkt niet. Mensen willen (of kunnen) niet in één keer een flink bedrag aftikken voor een product met een relatief lage premie. Het gevolg hiervan is dat uitvaartverzekeringen nauwelijks meer worden aangeboden, omdat mensen toch afzien van het sluiten ervan of besluiten om dit op een later moment zelf online te regelen. Maar van uitstel komt vaak afstel. Niet

per se omdat ze het vergeten zijn, maar misschien ook wel omdat ze minder digitaal vaardig zijn. Of omdat ze onvoldoende thuis zijn in termen als verzekerde bedragen en gedekte kosten. Nederland mag over het algemeen dan wel goed scoren qua digitale vaardigheden en financiële geletterdheid; dat wil niet zeggen dat er niet nog steeds een grote groep mensen is voor wie dit niet of in veel mindere mate geldt.

Het is hoog tijd om het provisieverbod bij uitvaartverzekeringen te evalueren en te zoeken naar mogelijkheden om uitvaartverzekeringen weer voor iedereen toegankelijk te maken. Want sinds de invoering van het provisieverbod is het aantal mensen met een minimuminkomen dat een uitvaartverzekering afsluit, met meer dan dertig procent gedaald, zo meldde DELA in 2018. En ik heb geen recentere cijfers voorhanden, maar heb ook zeker niet de illusie dat het aantal afgesloten uitvaartverzekeringen in de afgelopen zeven jaar is toegenomen of zelfs maar is gestabiliseerd.

Onderdeel van de productprijs

De regelgeving moet daarom worden aangepast: de kosten voor advies en afsluiten moeten weer onderdeel kunnen zijn van de productprijs. Alleen zo zorgen we ervoor dat meer mensen een passende voorziening treffen, zodat onverwachte schulden bij nabestaanden worden voorkomen, dat de maatschappelijke kosten dalen én dat mensen en hun nabestaanden een waardig afscheid is gegund.

Bron: AM (Assurantie Magazine), 12-08-2025, Sjaak.

Rouwdeskundige Manu Keirse geeft een lezing over omgaan met verlies en rouw bij uitvaartvereniging De Varenhof.

Lezing rouwdeskundige Manu Keirse over omgaan met verlies en rouw bij De Varenhof Ermelo

ERMELO *Bekende rouwdeskundige Manu Keirse geeft vrijdagavond 12 september bij uitvaartvereniging De Varenhof een lezing over omgaan met verlies en rouw.*

Prof. Dr. Manu Keirse is in spreken en schrijven een bevlogen pleitbezorger voor mensen met verdriet na een groot verlies. Op een invoelende, herkenbare en menselijke wijze spreekt hij zowel rouwenden aan als mensen die hen nabij willen zijn.

BEGRIP

Dit doet hij niet met theorieën maar met voorbeelden uit zijn eigen leven en praktijk schetst hij herkenbare situaties, over wat helpend is en wat niet bij verlies en rouw. Begripvol voor wat dóórleven zo moeilijk kan maken geeft hij handreikingen voor de praktijk.

Keirse is hoogleraar aan de universiteiten van Leuven en Eindhoven, klinisch psycholoog, doctor in de geneeskunde en autoriteit op het gebied van verlies, rouw en de laatste levensfase. Zijn boeken zijn stuk voor stuk bestsellers en werden in vele talen vertaald.

BEZICHTIGEN

Op deze avond staan ook de ruimtes in De Varenhof open voor bezichtiging. De medewerkers zijn aanwezig om vragen rondom een uitvaart te beantwoorden. Ook is er de mogelijkheid vragen te stellen over een persoonlijk uitvaartrapport of een afspraak te maken voor een bezoek aan huis om wensen rondom een uitvaart vast te leggen.

De lezing bij De Varenhof in Ermelo begint om 19.30 uur, inloop vanaf 19.00 uur.

De toegang voor de lezing van Manu Keirse is gratis. Wel is vooraf aanmelden nodig met het oog op het aantal beschikbare plaatsen. Dat kan via het aanmeldformulier op de website van De Varenhof (www.devarenhof.nl) of door een mail te sturen aan info@devarenhof.nl met opgave van uw naam en met hoeveel personen u komt. Bij aanmelden via de mail ontvangt men een bevestiging.

Locatie Uitvaartvereniging De Varenhof: Varenlaan 25, 3852 CP Ermelo.

Bron: Ermelosweekblad, 24-08-2025, Sjaak.

Liever te dik in de kist? Dat komt steeds vaker voor bij uitvaarten

De standaardmaten voor een grafkist zijn 2,05 meter lang en 65 centimeter meter breed – foto i Stock

Uitvaartondernemers zien steeds vaker zwaarlijvige overleden personen binnenkomen. Dat brengt de nodige uitdagingen met zich mee, bijvoorbeeld: “De oven moet breder zijn en het crematieproces duurt langer.”

Keiharde cijfers ontbreken, maar verschillende Limburgse uitvaartondernemers laten weten dat ze vaker maatregelen moeten treffen vanwege uitvaarten van zwaarlijvige personen.

Niet opgefrommeld

Marc Vossen, uitvaartondernemer in Grathem, merkt het ook: “De standaardmaten voor een grafkist zijn 2,05 meter lang en 65 centimeter meter breed. In tegenstelling tot pakweg twintig jaar geleden merk ik dat we daar vaker vanaf wijken. De kist kan steeds vijf centimeter worden verruimd, afhankelijk van het lichaam van de overleden persoon.” De keuze voor een grotere kist is vaak snel gemaakt. “Ik wil vooral voor de familie dat een overleden dierbare er netjes bij ligt, dat ze niet opgefrommeld in een kist liggen.”

Sommige crematoria in Limburg beschikken over ovens met een grotere ingang, bedoeld voor lichamen met grotere maten. Vanuit crematorium Schifferheide in Kerkrade laat locatiemanager Roger Poper weten dat hij ook de toenemende zwaarlijvigheid in zijn werk terug ziet. Voor verdere vragen verwijst hij naar de landelijke koepel van Monuta.

Langer cremeren

Ook Monuta houdt geen exacte cijfers bij over het aantal uitvaarten voor zwaarlijvige personen, maar een woordvoerder geeft aan dat ook bij hen het gevoel heerst dat er vaker afgeweken moet worden van de normale procedure. “Dan zal het crematieproces langer duren”, laat Yvonne Hop van de organisatie weten. Het cremeren van een ‘normaal’ persoon neemt ongeveer anderhalf uur in beslag. Bij fors overgewicht is dat vaak al een kwartier langer. “En dat heeft invloed op de planning van een crematorium”, zegt Hop.

Obesitas

Meer dan de helft van de Limburgers kampt met overgewicht: ruim 53 procent is te zwaar. En daarmee zit onze provincie boven het landelijke gemiddelde.

Dat blijkt uit de meest recente cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS).

Grofweg een derde van de volwassenen met een ongezond BMI kampt met obesitas, oftewel ernstig overgewicht. In Zuid-Limburg is dat probleem groter dan in het noorden van de provincie. Bijna 19 procent van de volwassenen heeft daar ernstig overgewicht, tegenover 16 procent in Noord-Limburg.

Extra kosten

“Qua kist kan het ook van invloed zijn op de keuze in houtsoort, niet iedere gewenste soort is namelijk stevig genoeg. Verder kan het zijn dat er extra personeel nodig is om een overledene uit een huis of appartement te halen en moet er worden gekeken of er extra dragers nodig zijn tijdens de uitvaart. Dat kan dan ook extra kosten met zich meebrengen”, aldus Hop.

Bron: L1-nieuws, 14-08-2025, Sjaak.

Lokale uitvaartondernemers merken stijging van kosten: 'Ik viel bijna om toen ik de prijs van een graf zag'

Foto: anp / Xtra Piroshka van de Wouw

Bloemen op de doodskist in de aula tijdens een uitvaart.

BARNEVELD

Niet alleen het leven is sinds 2015 duurder geworden, aan overlijden hangt eveneens een forser prijskaartje, blijkt uit cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Voor alle kosten die bij een begrafenis of crematie komen kijken, betaal je in 2025 circa 40 procent meer dan tien jaar geleden. Dat merken ook verschillende uitvaartondernemers in de gemeente Barneveld.

Toen Immanuel Livestro van Livestro Uitvaartzorg als uitvaartondernemer begon, kostte een crematie tussen de 5.000 en 6.000 euro. „Dat was veertien jaar geleden. Voor een begrafenis betaalde je toen tussen de 8.000 en 10.000 euro. Nu heb je voor die prijs een crematie; voor een uitgebreide begrafenis betaal je tegenwoordig zo'n 12.500 tot 15.000 euro.”

VAN ALLE TIJDEN

Het prijsverschil tussen 2024 en 2015 is 40 procent, maar in het eerste halfjaar van 2025 liep dat al op naar 43 procent, laten cijfers van het CBS zien. De grootste prijsstijging was in 2023, toen een uitvaart in vergelijking met 2022 in een jaar 10,5 procent duurder werd. „Sinds corona is een uitvaart een stuk duurder geworden, maar prijsstijgingen zijn van alle tijden”, duidt Livestro. „Ieder jaar krijgen we in december de nieuwe tarieven van leveranciers, crematoria en de gemeente. Ik viel bijna om toen ik de prijzen van de gemeente Barneveld zag, want een graf voor onbepaalde tijd is in vergelijking met vorig jaar tweeduizend euro duurder.”

De gemiddelde uitvaartkosten bestaan voor een aanzienlijk deel uit de kosten voor de aankoop van een graf, legt Jan Langerak van Koehoorn Begraafeniszorg uit. „In de gemeente Barneveld kost het meest gekozen graf, een tweepersoons graf voor dertig jaar, op dit moment 4.100 euro. Dat is inclusief het openen en sluiten van het graf. Hetzelfde graf kostte in 2021 nog 2.828 euro.”

Bij het door Langerak genoemde graf komen nog 47 euro inschrijfkosten, wat de totaalprijs in 2025 op 4.147 euro brengt. „In Scherpenzeel kost hetzelfde graf 4.104,65 euro”, laat een woordvoerder van de gemeente Barneveld weten. „Het is dus niet zo dat we mijlenver voorlopen op alle andere gemeenten, want Scherpenzeel is maar iets goedkoper.”

INHAALSLAG

Gemeenten bepalen zelf welke bedragen ze vragen voor de gemeentelijke begraafplaats en bijbehorende diensten. Zo brengt de gemeente Barneveld in 2025 voor het begraven van een overleden persoon van 13 jaar of ouder 1.050 euro in rekening; in 2019 was dit 625 euro - een stijging van 68 procent. „Begraven klinkt heel eenvoudig, maar het kost relatief veel tijd om een graf te graven”, legt de woordvoerder uit. „Het vraagt nauwkeurigheid en de manoeuvreerruimte is beperkt.”

Dat deze kosten, ook wel leges genoemd, in Barneveld relatief snel stijgen, komt door de tarieven van enkele jaren geleden. „In 2018 is er een inhaalslag gemaakt omdat de kostendekkendheid van de begraafplaatsen heel laag was: de leges en de lasten waren niet met elkaar in balans”, zegt de woordvoerder. „Dat komt door uitbreidingen en renovaties van de begraafplaatsen en doordat de leges sinds 2014 niet waren aangepast. Sinds 2019 werken we stapsgewijs naar meer kostendekkende tarieven: in 2025 zijn de leges met een gemiddelde van 25 procent gestegen. Mocht iemand in bijstand leven, dan is er een vergoeding beschikbaar vanuit de bijzondere bijstand voor een fatsoenlijke begrafenis of crematie.”

PERSOONLIJKE WENSEN

Het reserveren en graven van een graf maakt nog geen uitvaart: daar komen ook andere kosten bij kijken en ook deze zijn gestegen. „Zo kostte een zestal ingehuurde kistdragers in 2021 rond de 575 euro en inmiddels ruim 800 euro”, zegt Langerak, die in 2020 als uitvaartondernemer begon. „Een gemiddelde rouwadvertentie in de donderdageditie van de Barneveldse Krant kostte 500 euro in 2021, nu 660 euro. De postzegelprijs steeg van 96 cent in 2021 naar 1,31 euro per envelop.”

Ook persoonlijke wensen spelen een rol in de kosten. „Soms zijn er bijzondere wensen voor catering of vervoer, of wil de familie graag een livestream van de uitvaart. In de meeste gevallen zijn er voldoende middelen om de begrafenis te betalen, in sommige gevallen kiest men voor een goedkopere kist of kleinere advertentie of wordt de catering zelf verzorgd.”

TWEEDELING

Livestro merkt dat mensen uit kostenoverwegingen andere keuzes maken. „Mensen kunnen de hoge prijzen niet meer betalen en kiezen daardoor vaker voor een crematie”, zegt hij. „Je ziet zelfs een opkomst van de stille crematie zonder afscheidsdienst. De overledene wordt thuis opgehaald en naar het crematorium gebracht, na een maand krijg je de asbus mee naar huis. Er ontstaat een tweedeling: sommige mensen doen wat ze willen omdat een uitvaart maar eenmalig is, andere mensen kiezen voor een compacte uitvaart in kleine kring.”

Een goede voorbereiding op de laatste reis

Om later niet voor verrassingen te komen staan, hebben de uitvaartondernemers tips. „Allereerst is het belangrijk om de laatste wensen met behulp van een wensenboekje op papier te zetten”, zegt Langerak. „Naar aanleiding hiervan kunnen we de kosten in beeld brengen. Het is goed om dit periodiek te herhalen en te beoordelen of de gereserveerde middelen of verzekeringen nog toereikend zijn.”

„Het is heel belangrijk om te kijken hoe je verzekerd bent en wat de polis dekt”, vertelt Livestro. „Ik zie soms oude verzekeringspolissen voorbij komen van mensen die verzekerd zijn voor een uitvaart van 500 gulden, omgerekend 225 euro. Daar heb je nu niet eens een halve koffietafel voor. Mijn advies zou zijn om je alleen te verzekeren als je zelf de kosten voor een uitvaart niet kunt dragen, want een verzekering dekt niet alles. Als het lukt, kun je beter een goed geldbedrag opzij zetten en nu alvast een graf reserveren, want de prijzen zullen alleen maar verder stijgen.”

Bron: Barneveldse Krant, 08-08-2025, Sjaak.

Monumenten in Zeist vlnr met de klok mee: De Oude Kerk, zilverfabriek Gerritsen & Van Kempen, Militair Neurose Hospitaal, de Oude Begraafplaats en Slot Zeist. © Menno Bausch/ Willem van der Pol/ Geheugen van Zeist/ Raphaël Drent/ Koen Laureij

Met een rouwstoet, muziek en breed programma eert Zeist haar monumenten (al kan wolf Bram het nog verpes-ten)

Een rouwstoet zoals die eruit zag wanneer in het oude Zeist iemand van goede komaf naar zijn graf werd gedragen, trekt binnenkort opnieuw door het dorp. Het is een van de hoogtepunten van Open Monumentendag op 13 en 14 september. Peter de la Mar, die het programma samenstelde, vertelt.

Maaïke Kooistra

Een klassieke rouwstoet door Zeist, dat zagen we niet eerder.

„Nee, zeker niet. Het moet ergens in de beginjaren van de Oude Algemene Begraafplaats zijn geweest, in de negentiende eeuw, dat je zo’n tafereel in Zeist kon aanschouwen. Je moest wel geld hebben voor zo’n uitvaart, het was iets voor rijke mensen. De begraafplaats, die vroeger natuurlijk buiten het centrum lag, maar nu in het centrum, heeft geregeld dat zo’n historische rouwstoet gaat rijden. Van een buitenplaats op de Utrechtseweg, Molenbos, door het centrum naar de begraafplaats. Met zo’n ouderwetse koets voor de kist en een paar rijtuiggen.”

Bron: Gelderlander, 16-08-2025, Sjaak.

Op dit kerkhof heeft iedereen dezelfde achternaam: ‘Allemaal familie’

Als je aan een bollenveld denkt, zie je misschien rijen tulpen of narcissen voor je. Maar in Doeveren, een klein dorpje in de gemeente Heusden, betekent ‘het Bollenveld’ iets heel anders. Het is de bijnaam van het kerkhof. “Dat komt omdat hier zoveel mensen met de achternaam Boll liggen”, vertelt Elly Boll (65). Een groot deel van haar familie is er begraven en ook voor haar is er inmiddels een plekje gereserveerd.

Doeveren is een piepklein dorpje met zo’n 75 inwoners, waar families vaak al generaties lang wonen. In de achttiende eeuw was het hier eerder uitzondering als je géén Boll heette. En ook nu nog wonen er nog een aantal ‘Bollen’ in het dorp. Een van hen is de 65-jarige Elly Boll, geboren en getogen in het dorpje.

Als ze het kleine kerkhofje naast de kerk in Doeveren oploopt, wijst ze op een paar graven waar de naam ‘Boll’ op staat. “Iedereen met die achternaam die hier ligt, is familie”, zegt ze. “Mijn grootouders en ouders liggen hier, maar ook ooms en tantes.”

Op het kerkhof liggen zo’n 45 mensen begraven, waarvan bijna de helft dezelfde achternaam draagt. “Omdat er in Doeveren veel Bollen hebben gewoond en dus ook begraven liggen, wordt het kerkhof nu het Bollenveld genoemd”, vertelt de Doeverse.

Een van de bekendste inwoners was Pieter Arie Boll, oftewel opa Boll zoals bijna iedereen in Doeveren hem noemde. Hij was de broer van Elly’s opa en dus haar oudoom. “Ik ken hem eigenlijk als ome Piet. Maar als je opa Boll zegt, weet iedereen in Doeveren wie het is”, vertelt ze.

Pieter Arie werd 105 jaar oud en was op dat moment een van de oudste mannen van Nederland. “Daarom werd hij de opa van Doeveren genoemd, vanwege zijn leeftijd. En dat terwijl hij altijd wel ergens last van had”, zegt Elly met een lach.

*Opa Pieter Arie Boll werd 105 jaar oud
(foto: Heusden in beeld).*

Ze herinnert hem als een man die ontzettend veel van verhalen vertellen hield. “Hij zat elke dag op dezelfde plek bij de sluis op de Doeверense Dijk. Hij maakte met iedereen die langsfietsde of wandelde een praatje”, zegt Elly terwijl ze een bloemetje op het graf van opa Boll zet.

Maar het kerkhof is niet alleen een plek van herinneringen aan lang vervlogen tijden. Sinds eind vorig jaar ligt ook Elly’s schoondochter Joletta (47) op het Bollenveld begraven. Zij leed aan de ziekte van Huntington, een erfelijke aandoening die zowel het lichaam als de hersenen aantast.

“Het is een combinatie van ALS, Alzheimer en Parkinson. Omdat het zo’n verschrikkelijke ziekte is, heeft ze gekozen voor euthanasie,” legt Elly uit. “Toen de dokter zei dat het euthanasietraject kon beginnen, was ze zo blij. Ze heeft afscheid genomen van iedereen, bijna als een bruiloft, maar dan met een minder leuk eind.”

*Elly bij het graf van
haar schoondochter die
in november vorig jaar
overleed*

(foto: Megan Hanegraaf).

Haar schoondochter kwam niet uit Doeveren, maar wilde er wel graag begraven worden. “Hier voelde ze zich thuis”, zegt Elly. Dit zorgde ervoor dat Elly’s vader, die eerst apart lag, werd verplaatst en bij haar moeder werd begraven. Haar schoondochter ligt nu in het graf van Elly’s vader.

Ze steekt een kaarsje aan en zet het op de plek waar nog een grafsteen moet worden geplaatst. “Het was een moeilijke tijd. Maar omdat zij zo sterk in haar besluit stond en er vrede mee had, kunnen wij er ook beter mee omgaan.”

Op het Doeversense 'Bollenveld' ligt bijna iedereen met dezelfde achternaam

(foto: Megan Hanegraaf).

Ook Elly en haar man hebben hun plekje op het kerkhof sinds kort gereserveerd. Sinds dit jaar is het kerkhof gescheiden van de kerk en krijgen families grafrechten als ze al een familielid daar hebben liggen. Elly heeft er al lang over nagedacht of ze begraven wil worden op het Bollenveld. "Eerst wilde ik gecremeerd worden. Maar toen dacht ik, dat moet ik niet doen. Ik ben hier gemaakt, geboren en heb er mijn hele leven gewoond. Dan wil ik ook hier sterven en begraven worden."

Geschreven door
Megan Hanegraaf

Zomercolumnn

De regioverslaggevers van Omroep Brabant brengen in augustus zomercolumns uit hun regio. Je leest en bekijkt ze online en in de nieuwsuitzending op televisie. Vandaag gaat verslaggever Megan Hanegraaf (regio Den Bosch en Oss) naar het bollenveld in Doeversen. Heb jij nieuws voor Megan? Stuur dan jouw tip naar: megan@omroepbrabant.nl.

Bron: Omroep Brabant, 15-08-2025, Sjaak.

Van Spijkeren: „Na mijn opleiding tot hovenier werkte ik op een begraafplaats en kwam ik in aanraking met de uitvaartbranche.” Anita Besselsen

Van hovenier tot uitvaartverzorgster: het bijzondere verhaal van Gerrit van Spijkeren

DOORNSPIJK/BARNEVELD Het kan ons allemaal overkomen. Een overlijden van een dierbare. Plotseling, of je ziet het al langere tijd aankomen. Hoe pak je de dag van de uitvaart aan, hoe geef je dit vorm? Juist in een tijd van emotie en verdriet kan dat een grote uitdaging zijn. Wees gerust. Als uitvaartbegeleider neemt Gerrit van Spijkeren je deze zorg helemaal uit handen. Hij heeft 30 jaar ervaring in de uitvaartbranche, is al 15 jaar actief in Barneveld en vanaf heden rechtstreeks te benaderen.

Gerrit stelt zich graag voor: „Ik ben geboren en getogen in Doornspijk, getrouwd met een Nunspeetse, woonde jarenlang in Harderwijk, maar ben nu weer terug in het prachtige Doornspijk. Een Veluwe-naar in hart en nieren. Ik heb een christelijke opvoeding gehad en ben nog steeds kerkelijk meelevend, ben ook ouderling. Tegelijkertijd wil ik benadrukken dat ik respect heb voor andere levensovertuigingen en zal nooit mijn mening aan iemand opdringen.”

Werken in de uitvaartbranche is voor Gerrit een bewuste keuze, benadrukt hij: „Het is een prachtig vak. Een uitvaart is maatwerk, niets gaat bij mij zoals het ‘hoort’. Alles wordt afgestemd op jouw wensen.”

VAK

Gerrit is op een bijzondere manier in het vak terechtgekomen: „Na mijn opleiding tot vakbekwaam hovenier ben ik gaan werken op een gemeentelijke begraafplaats. Al doende kwam ik steeds verder in aanraking met de uitvaartbranche. Ik vond het geweldig om te doen. Van het een kwam het ander en in 2005 startte ik mijn eigen onderneming die zich richtte op dienstverlening aan uitvaartondernemers.”

MOTTO

„Zorgeloos je naasten eren, dat is mijn motto als ik een uitvaart voor je verzorg en begeleid. Ik vind dat geweldig om te doen. Als de naasten en/of familie je na een de begrafenis bedanken voor het werk wat ik heb gedaan. Dienstbaar, neutraal. Het allermooiste is als jij als uitvaartverzorgster ‘onopvallend’ aanwezig bent en het proces in goede banen leidt. Zonder op de voorgrond te treden.”

NAZORG

Ook nazorg staat bij Gerrit van Spijkeren hoog in het vaandel: „Wat je verstaat onder nazorg kan heel verschillend zijn. Ik neem altijd een paar weken na de uitvaart contact op met de familie, en vraag of er nog behoefte is aan een nazorggesprek. Ik ga in gesprek, luister en soms verwijs ik door naar bijvoorbeeld rouwspecialisten. Dat is maatwerk.”

Bron: Barneveldse Krant, 07-08-2025, Sjaak.

Wandelen op Zorgvlied: tussen Brood en Shaffy groeit de stilte

Joop Doderer blijft voor eeuwig Swiebertje. Foto: Mediahuis

Wat trekt iemand naar een begraafplaats vol bekende Nederlanders? Op een snikhete vrijdag in Amsterdam besluit ik Zorgvlied te bezoeken. Wat volgt is een wandeling langs graven, herinneringen en namen die meer achterlaten dan gedacht.

Eigenlijk had ik een week eerder al naar Zorgvlied gewild. Voor de crematie van Dany Lademacher, jarenlang gitarist van Herman Brood. Maar het was de eerste dag van mijn vakantie; fysiek kon ik er niet bij zijn. Dat zit in mijn achterhoofd als ik op deze snikhete vrijdagmiddag mijn zoon afzet bij familie in Amsterdam. Met plotseling tijd over en een oude nieuwsgierigheid die opnieuw opborrelt, rijd ik door naar de Amsteldijk.

Hoewel het bezoek al langer op mijn lijstje staat, voelt het toch wat ongemakkelijk. De aantrekkingskracht van een dodenakker waar talloze bekende Nederlanders begraven liggen – wat zegt dat over mij? Alsof je aan ramptoerisme doet, maar dan cultureel verpakt. Tegelijkertijd: waar anders komen geschiedenis, kunst, politiek en entertainment zo indrukwekkend samen als hier?

Een blik op het grafmonument van Herman Brood. Foto: Mediahuis

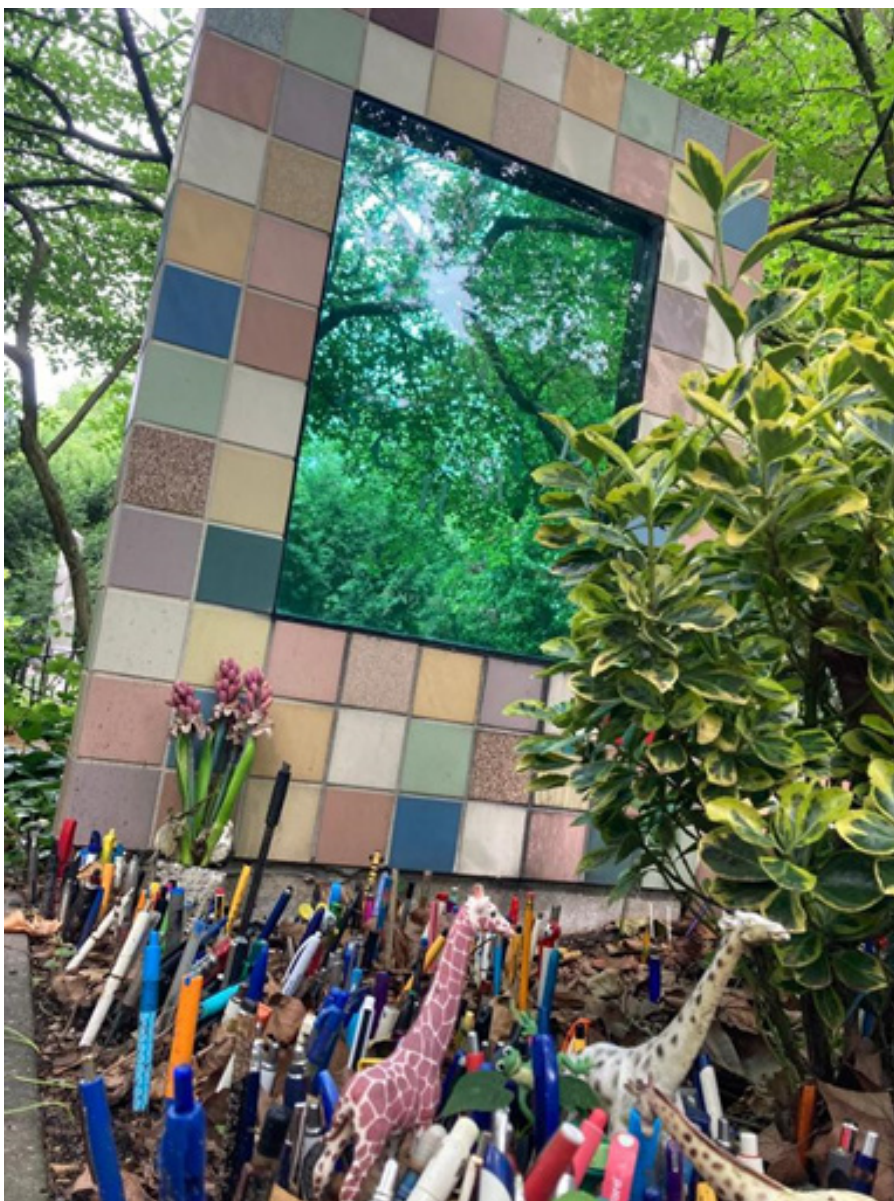
Zorgvlied is sinds 1870 in gebruik. De begraafplaats langs de Amstel, aan de rand van Amsterdam-Zuid, geldt als een van de bekendste van het land. Oorspronkelijk opgezet als particulier initi-

atief – met een duidelijk elitaire insteek – werd het later eigendom van de gemeente Amstelveen. Inmiddels is het een rijksmonument. Een gedenkpark, maar ook een wandelpark.

Mijn afwijking is niet particulier

Vooraf heb ik op de website een plattegrond en een lijst met bekende overledenen gedownload. Die bestaat dus; mijn afwijking is kennelijk niet particulier. Namen aangekruist: Ramses Shaffy, Ischa Meijer, Oscar Carré, Harry Mulisch. Maar eenmaal ter plaatse laat ik de lijst deels los. Zorgvlied is niet geordend op logica, maar op sfeer: slingerende paden, machtige bomen, onverwachte doorkijkjes. Verdwalen lijkt hier de bedoeling.

Een van de eerste graven die ik aantref zonder ernaar te zoeken, is dat van Leen Jongewaard. Een eenvoudige zuil met alleen zijn naam. Geen opsmuk, maar genoeg om een lied op te roepen: Op een mooie pinksterdag, gezongen met André van den Heuvel, geschreven door Annie M.G. Schmidt.

Het vrolijkste graf op Zorgvlied: dat van Annie M.G. Schmidt. Foto: Mediahuis

Alle drie liggen ze vlak bij elkaar, al is het contrast groot. Het graf van Schmidt is het vrolijkste van Zorgvlied: haar naam in dansende letters op glas, omringd door gekleurde steentjes. Er staan plastic giraffen als verwijzingen naar Dikkertje Dap, en in de aarde zijn honderden pennen gestoken – een stil eerbetoon van generaties lezers.

Niet veel verder, meer in de schaduw, ligt Bobby Farrell, de in 2010 overleden Arubaanse entertainer. Wereldberoemd geworden als frontman van Boney M. – het grafschrift *In loving memory of Daddy Cool* in metalen blokletters verwijst naar de grootste hit waarmee hij geschiedenis schreef.

Bobby Farrell wordt herinnerd als 'Daddy Cool'. Foto: Mediahuis

Elk graf vertelt een verhaal

Tussen de zerken, obeliskken, banken en bloemen begint de hitte van de stad langzaam van me af te glijden. Zorgvlied is geen plek van rouw alleen. Het is een herinneringsarchief in de openlucht. Elk graf vertelt een verhaal. Zoals dat van Kerwin Duinmeijer – in 1983 vermoord op 15-jarige leeftijd. *Black is beautiful* staat op zijn steen. Frank Boeijen schreef het nummer *Zwart Wit* over de vermeende racistische achtergrond van dit misdrijf.

‘Tuinpad van mijn vader’ prijkt op een bordje aan een van de kleinere laantjes. Weer een klassieker die zich in mijn hoofd nestelt. En dan, opeens, sta ik bij Ramses Shaffy. Op zijn steen slechts één woord: *Leef!*. Ik denk aan het interview dat ik met hem had op 1 december 2008. Die datum is me bijgebleven, omdat Shaffy precies een jaar later, ook op 1 december, overleed. Naast hem het monumentje voor Liesbeth List (1941-2020), opgegroeid op Vlieland.

Liesbeth List en Ramses Shaffy zijn ook op Zorgvlied samen. Foto: Mediahuis

Ook Herman Brood sprak ik ooit, in 1995. Zes jaar voordat hij van het Hilton sprong en hier, op Zorgvlied, werd gecremeerd. Zijn as ligt onder een reusachtige, grijze engel. Er liggen schilderijtjes, een fles drank, een lp van de Stones. Respect, hij gaf licht. Brood leeft hier voort in chaos – precies zoals hij had gewild.

Het roept onvermijdelijk associaties op met het graf van Jim Morrison op Père-Lachaise in Parijs: ook zo'n plek waar kunst, mythe en dood samenvallen. En waar je, zowaar, vrede kunt voelen met de vergankelijkheid.

*De reusachtige, grijze engel op het grafmonument van Herman Brood.
Foto: Mediahuis*

Eerste Nederlander in de ruimte

Even verderop dient zich een heel ander soort monument aan. Futuristisch, strak van vorm en stil van zeggingskracht: de laatste rustplaats van Wubbo Ockels. Als 13-jarige keek ik gefascineerd naar de lucht, toen de (import-)Groninger in 1985 als eerste Nederlander een ruimtereis maakte.

De gestileerde vlieger van Wubbo Ockels: 'Mijn tijd staat stil'.

Foto: Mediahuis

Ockels was niet alleen astronaut, maar ook natuurkundige, piloot, hoogleraar en vurig pleitbezorger van duurzaamheid. Het monument op Zorgvlied weerspiegelt dat: de gestileerde vlieger met zonnepanelen oogt bijna buitenaards. Bij schemering licht in zijn handschrift een zin op:

Wubbo J. Ockels – mijn tijd staat stil.

Seth Gaaikema, een andere Groninger. Schrijver, dichter, cabaretier. Op zijn graf de woorden De orkaan doorstaan. Zo heette ook het theaterprogramma waarmee hij in 2003 en 2004 door het land trok. Even verderop ligt Ursul de Geer. Zijn steen is opvallend terughoudend: alleen zijn naam, de geboorte- en sterfdata, de plaatsen erbij. Ik wil het niet denken, maar denk het toch: 't Is hier fantasties had als grafschrift eigenlijk niet misstaan – naar het televisieprogramma dat hij jarenlang presenteerde.

Imposante namenlijst

Hans van Mierlo, Ischa Meijer, Heere Heeresma, Piet Römer, Martin Bril, Cornelis Dopper, Joop Doderer – met een borstbeeld van Swiebertje op zijn graf – Frans Halsema, Ed van Thijn, Cox Habbema: de

namenlijst is even imposant als veelkleurig. En dan: Peter Post. De ploegleider die de Tour de France kleur gaf, ligt hier in alle stilte, terwijl zijn naam in deze tijd van het jaar vrijwel dagelijks valt op radio en tv. Is dát dan wat we bedoelen met voortleven?

Het is in elk geval een overeenkomst tussen al die mensen die hier liggen: ze hebben ons iets nagelaten. Een stem, een gedicht, een melodie. Neem Harry Mulisch. Zijn graf is sober – een zwarte steen zonder citaat of versregel, alleen zijn naam en jaartallen. Maar zijn boeken spreken nog altijd.

*Het sobere graf van Harry Mulisch.
Foto: Mediahuis*

Tegen het einde van mijn wandeling voel ik iets dat het midden houdt tussen rust en melancholie. Ik heb lang niet alles gezien. Sommige graven vond ik niet, andere liet ik bewust liggen. Zorgvlied is te groot voor volledigheid. Maar dat is helemaal niet erg. Je loopt er zonder plan en toch laat de plek iets achter – ook als je niets wilde meenemen.

Informatie

Begraafplaats Zorgvlied aan de Amsteldijk 273 in Amsterdam is dagelijks te bezoeken, doordeweeks van 9.00-17.00 uur (woensdags tot 20.00 uur), in het weekend van 10.00 tot 17.00 uur. Af en toe zijn er rondleidingen met een gids, zoals op 17 en 31 augustus, 14 en 28 september. Zie voor praktische informatie zorgvlied.amstelveen.nl.

Bron: Dagblad van het Noorden, 11-08-2025, Sjaak.

Uw FKB-samenwerkingspartner

Twenthe is

- meer dan 75 jaar een zelfstandige/solvabele uitvaartverzekeraar
- samenwerkingspartner van meer dan 200 uitvaartverenigingen
- specialist in uitvaartverzekeringen (geen andere verzekeringen)
- een no-nonsense organisatie, korte lijnen/persoonlijk contact

Meer samen, samen meer?

Informeer vrijblijvend bij onze buitendienst-inspectie

Regio Noord en West	Henk Schreiber	06-17498509
Regio Oost en Zuid	Cor ter Braak	06-17498499

Voor overige vragen: info@twenthe.nl of bel 053-4312732

Samenstelling Algemeen Bestuur FKB per 09-07-2023

Voorzitter:

Sjaak den Hollander, Illikhoven 14-A,
61116 AL Illikhoven. Tel.: 046 - 4810205
jjdenhollander@planet.nl

Secretariaat:

mw. G.W. Nijland-Wevers
Tel.: 06 - 23894310
secretaris@f-k-b.nl

Penningmeester:

Frenk Lardinois, Florence Nightingalestraat 155
6441 HW Brunssum Tel.: 045 - 5272717
penningmeester@f-k-b.nl

Webmaster:

Frenk Lardinois, Florence Nightingalestraat 155
6441 HW Brunssum Tel.: 045 - 5272717
penningmeester@f-k-b.nl

Bestuurslid:

Martin Slippens, Streekweg 347,
1616 AH Hoogkarspel Tel.: 0228 -
526740
mslippens@hetnet.nl

Herman Borgelink, Moatsnieder 24
7483 CV Haaksbergen Tel: 06 - 22386717
info@barbarahaaksbergen.nl

Wijnand Rigter, De Marke 27
7091RB Dinxperlo Tel.: 06 - 55992289

FKB

een levende vereniging rondom de dood

MEER SAMEN -SAMEN MEER

Bel gerust voor informatie

**Wij maken u met plezier verder wegwijs in de
FKB en uitvaartland!**

Regio Noord/Oost:

*(Groningen / Friesland / Drente / Overijssel /
Gelderland / Flevoland)*

Wilma Nijland	Tel.: 06 - 23894310
Herman Borgelink	Tel.: 06 - 22386717
Wijnand Rigter	Tel: 06 - 55992289

Regio West:

*(Noord-Holland / Zuid-Holland / Utrecht / Zeel-
and)*

Martin Slippens	Tel.: 0228 - 526740
-----------------	---------------------

Regio Zuid:

(Noord-Brabant / Limburg)

Sjaak den Hollander	Tel.: 046 - 4810205
Frenk Lardinois	Tel. ; 045 - 5272717

